

Aleksandar iz Ege, najstariji od tumača, pišući komentare gornjeg mjesta kaže da su pitagorovci pravednošću zvali broj četiri ili devet; prilikom pak i suncem i Minervom sam broj sedam; broj pet doista, brakom; jedan umom i biti; broj dva mnijenjem, kretanjem, položajem zbog onih razloga koje tamo dosta opširno ocjenjuje. 5

I Filopon u onim komentarima svih knjiga *Metafizike* koje je napisao, a koje smo sa sobom donijeli sa Cipra, uz to mjesto ovako piše: »Simbolički su, naime, pitagorovci govorili da su brojevi prirodne forme i da oni <brojevi> nisu materijalno počelo nego 10
pojmovno odredbeno, jer također i broj ograničava ono brojeno; govorili su, dakle, da je 5 pravednost, kao srednji između 10 i 1; a 7 uistinu da je prilika ili vrijeme zbog sedam mjesečevih oblikovanja, a da je jedinica um, kao nedjeljiva, a dva da je duša jer <ide> odavle tamo; a tri da je mnijenje jer nije određen, nego je 15
prvi nedjeljiv i nepostojan broj; sâm 4 je tijelo naprosto, a 5 fizičko tijelo; 6 je živo tijelo, jer je po tri, prvom neparnom <broju> duša a po parnom duša s tijelom; 10 je svijet jer prihvaća, onaj doista <sve> brojeve, a ovaj svako tijelo. Zato su govorili da ima također deset sfera jer su dodali protuzemlju <sferi> koja čvrsto 20
stoji i <sferama> sedam lutajućih <zvijezda> i zemlji.«¹⁷

Premda je to izlaganje donekle različito od Aleksandrova, treba smatrati da se s tom pitagorovskom matematikom usmje-

INSTITUT
ZA FILOZOFIJU

¹⁷ To je citat iz Pseudo-Filoponova Komentara *Metafizici* koji je Petrić preveo i objavio: /reprint/ PHILOPONUS, IOANNES, Expositiones in omnes XIV Aristotelis libros metaphysicos, Neudr. d. 1. Ausg. Ferrara 1583 / mit e. Einl. von Charles Lohr. – Stuttgart – Bad Cannstatt : Frommann-Holzboog, 1991. str. 5. Prijevod nije identičan, ali je očito riječ o istom citatu.